آرمان ملّی
armanmeli.ir
سال پنجم
شماره ۱۸۷۴
شنبه
۱۴۰۳ • ۰۴ • ۲۳
۷ محرم ۱۴۴۶/ ۱۳ جولای ۲۰۲۴

نگره

معمای نزدیکی امارات و عربستان به ایران

۲۳ مارس ۲۰۲۳ ایران و عربستان سعودی به واسطه میانجیگری چین روابط دیپلماتیک خود را احیا کردند. این توافق که پس از دو سال مذاکره به میزبانی عراق و عمان حاصل شد، اجرایی شدن مفاد توافق‌نامه‌های همکاری و امنیتی در سال‌های ۱۹۹۸ و ۲۰۰۱ را که پیش‌تر و در راستای تنش‌زدایی در روابط میان دو بازیگر مطرح شده بود را شامل می‌شود. هم ایران و هم عربستان گام‌هایی در جهت این پیشرفت دیپلماتیک برداشته‌اند. بازگشایی سفارتخانه‌ها و بازگشت سفرا انجام شد و گفت‌وگوهای دوجانبه به نتیجه رسید. پیامدهای جنگ اسرائیل در غزه، تنش‌زدایی را از مسیر اصلی خود خارج نکرد؛ گزاره‌ای که نشان‌دهنده منافع مشترک ریاض و تهران در مدیریت تنش‌ها از طریق دیپلماسی است. هیچ‌یک از طرفین تمایلی ندارند به سال‌های پرتنش بازگردند.

خلیج فارس نفس راحت کشید

یکی مولفه‌های مهم توافق میان تهران و ریاض این است که پنج کشور کوچک‌تر عضو شورای همکاری خلیج فارس - یعنی بحرین، کویت، عمان، قطر و امارات متحده عربی - احتمالاً بیش از دیگران از بهبود روابط تهران و ریاض نفع خواهند برد. هرگونه رویارویی میان ایران و عربستان به طور اجتناب ناپذیری پیامدهای عمده‌ای برای بازیگران کوچک‌تر به دنبال خواهد داشت. بنابراین، به آسانی می‌توان فهمید که چرا ابوظبی، دوحه، کویت، منامه و مسقط تنش‌زدایی میان ایران و عربستان را به‌خوبی برای منافع امنیتی خود مفید می‌دانند. در همین راستا مهران کامروا، استاد فعال در دانشگاه جرج‌تاون قطر، در گفت‌وگو با امواج میدیا گفت کاهش تنش‌ها میان ایران و عربستان، سایر اعضای شورای همکاری خلیج فارس را در موقعیت امن‌تری قرار داده، زیرا هرگونه نزاع بین این دو قدرت منطقه‌ای، کشورهای کوچک‌تر را ناچار می‌کرد تا جانب عربستان را گرفته و درگیر شوند.

کامروا در ادامه افزود: «به عنوان یک قاعده کلی، هر تحولی که منجر به کاهش تنش‌های منطقه‌ای شود، مورد استقبال کشورهای کوچک‌تر شورای همکاری خلیج فارس قرار می‌گیرد.» او همچنین خاطرنشان کرد که پس از توافق بحرین، مصر، عربستان و امارات برای پایان دادن به محاصره قطر از طریق توافق‌نامه العلا در ژانویه ۲۰۲۱، دوحه پیشنهاد میانجیگری بین ریاض و تهران را به عنوان بخشی از تلاش قطر جهت کاهش تنش‌های منطقه‌ای عهده‌دار شد. استیون رایت، دانشیار روابط بین‌الملل در دانشگاه حمد بن خلیفه، به امواج میدیا گفت در حالی که توافق ایران و عربستان لفاظی‌های خصمانه را کاهش داده، مقاماتی در برخی از کشورهای شورای همکاری خلیج فارس هستند که کماکان در باب قدرت و نفوذ منطقه‌ای ایران نگران هستند و آن را تهدید می‌دانند. به ادعای او، هراس این گروه آن است که فعل و انفعال‌های ایران زمینه‌ساز رویارویی تهران و واشنگتن در خاورمیانه شود.

بحران غزه و هراس از ثبات شکننده

در طول دهه ۲۰۱۰، ایران و عربستان در جنگ‌های داخلی و مناقشات سیاسی مختلف در سراسر جهان عرب، منافعی متضاد داشتند. اگرچه نسبت دادن این بحران‌ها به تنش‌های فرقه‌ای تقلیل‌گرایانه و گمراه‌کننده است، اما درگیری‌هایی مانند آنچه در سوریه رخ داد، ابعاد فرقه‌ای داشت. احیای روابط دیپلماتیک بین ریاض و تهران از تنش‌های منطقه‌ای کاست. اما به ادعای کامروا، هنوز زود است که این تنش‌زدایی را تسکینی برای اصطکاکات در درازمدت بدانیم. با این وجود، تنش‌زدایی بین این دو قدرت اولین گام مثبت تلقی می‌شود. آن طور که رایت مدعی است، «دستیابی به توافق پایدار نیازمند تلاش‌های مستمر برای ایجاد اعتماد و رسیدگی به نارضایتی‌هایی است که برای چندین دهه به این دو قطبی دامن زده‌اند.» در حالی که احیای روابط دیپلماتیک ایران و عربستان به طور قابل توجهی تنش‌های دوجانبه را کاهش داده، جنگ اسرائیل علیه غزه لایه‌های جدیدی از ناامنی را در منطقه ایجاد کرده است. جنگ غزه موجب شده تا تنش‌ها به دریای سرخ، خلیج عدن، لبنان، عراق و سوریه کشیده شده، در منطقه دوباره درگیر شود و چالش‌های بزرگی برای همه کشورهای خلیج فارس ایجاد شود. به ادعای رایت: «تشدید درگیری‌ها در غزه حتی در شرایطی که توافق عربستان و ایران به جلوگیری از دوقطبی شدن بیشتر فرقه‌ای کمک کرده، ثبات شکننده را تحت فشار قرار داده است.» او در ادامه افزود: «برای کشورهای کوچک‌تر شورای همکاری خلیج فارس، مدیریت مناسبات پیچیده منطقه‌ای همچنان یک چالش است. آنها می‌دانند که امنیت پایدار نه تنها به توافق‌های دیپلماتیک، بلکه به رسیدگی به محرک‌های اصلی درگیری و بی‌ثباتی در سراسر خاورمیانه نیز نیاز دارد و این از غزه شروع می‌شود.» او گفت: «یک سؤال کلیدی این است که ایران و کشورهای شورای همکاری خلیج چه مواضعی اتخاذ و چه نقشی در این زمینه ایفا خواهند کرد.»

پس‌لرزه‌های بازگشت ترامپ

همزمان احتمال پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا سوال‌های مهمی را در مورد سیاست خارجی واشنگتن در قبال کشورهای عربی خلیج فارس و ایران و همچنین روابط تهران با اعضای شورای همکاری خلیج فارس مطرح کرده است. اگرچه پیش‌تر، بحرین، عربستان و امارات به شدت از کارزار «فشار حداکثری» ترامپ علیه ایران حمایت کردند، اما احتمالا این گروه از بازیگران در دوران دوم ریاست ترامپ موضع مشابهی اتخاذ نخواهند کرد. در سال ۲۰۱۹، تأسیسات انرژی در عربستان و امارات هدف حملات انصارا... قرار گرفت. آن حوادث به ابوظبی و ریاض نشان داد که بهبود امنیت‌شان از طریق کارزار «فشار حداکثری» دولت ترامپ به دست نمی‌آید و به این نتیجه رسیدند که گفت‌وگو با ایران واقع‌بینانه‌ترین راه برای رسیدن به این هدف است. از همین رو ابوظبی در سال ۲۰۱۹ با مقام‌های ایران به شکلی محتاطانه تماس برقرار کرد که در نهایت زمینه‌ساز احیای روابط دیپلماتیک دو کشور در سال ۲۰۲۲ شد. عربستان نیز از الگوی مشابهی پیروی کرد. فارغ از نتیجه رقابت‌های آتی ریاست جمهوری آمریکا، عواملی که ریاض و ابوظبی را به سمت دیپلماسی با ایران سوق دادند، همچنان برقرار خواهند بود. کامروا در این باره به امواج میدیا گفت: «ریاض و ابوظبی هر دو قدری خودمختاری استراتژیک را در مقابل واشنگتن نشان داده‌اند، صرف نظر از اینکه چه دولتی در آمریکا بر سر کار است. پیش‌بینی من این است که در دور دوم احتمالی ریاست جمهوری ترامپ تغییرات اساسی در روابط تهران، ریاض و ابوظبی رخ نخواهد داد.» با این وجود، با توجه به تمایل رئیس جمهور سابق آمریکا به اتخاذ تصمیمات غیرقابل پیش‌بینی، بازگشت ترامپ به کاخ سفید احتمالاً از پیش‌بینی‌پذیری سیاست خارجی ایالات متحده خواهد کاست.

حسن بهشتی پور در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

پزشکیان بین رابطه با غرب و شرق موازنه ایجاد کند

پزشکیان باید تلاش کند گره کور اف ای تی اف و برجام را باز کند

پذیرفتن اف ای تی اف می‌تواند زمینه‌های تعامل با جهان را فراهم کند

موانع داخلی نباید رویکرد تعاملی پزشکیان را متوقف کند

آرمان ملی- احسان انصاری: اگر دولت آقای پزشکیان موفق شود گره کوری که در زمینه اف ای تی اف به وجود آمده را باز کرده و همچنین برجام را به سرانجام برساند، قادر خواهد بود تاثیر تعیین‌کننده‌ای بر تعاملات ایران با کشورهای اروپایی و آمریکا بگذارد. در دولت آقای رئیسی گرچه در توسعه روابط با همسایگان ایران و بعضی کشورهای آسیایی و آفریقایی موفق بود اما تعاملات با کشورهای اروپایی به پایین‌ترین سطح خود رسیده بود که فکر می‌کنم در طول تاریخ سیاست خارجی هیچ زمان تا این اندازه پایین نبوده است.» جملات ذکر شده اظهارات حسن بهشتی پور، تحلیلگر روابط بین‌الملل در گفت‌وگو با «آرمان ملی» درباره فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی دولت پزشکیان در زمینه سیاست خارجی است. ماحصل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

یکی از تفاوت‌های مهم بین پزشکیان و جلیلی در نوع نگاه به روابط بین‌الملل بود. در شرایط کنونی که پزشکیان به عنوان رئیس جمهور انتخاب شده چه رویکردی را در زمینه سیاست خارجی در پیش خواهد گرفت؟

سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری درباره سیاست خارجی اصولاً توسط شورای عالی امنیت ملی انجام می‌شود و طبق اصل ۱۷۶ قانون اساسی، مصوبات شورا در صورت تأیید رهبر معظم انقلاب قابل اجرا خواهد بود. بنابراین فردی که رئیس جمهور است در تصمیم‌سازی نقش دارد، نه تصمیم‌گیری. تصمیم نهایی در شورای عالی امنیت ملی از طریق نظر اکثریت گرفته می‌شود، البته رئیس جمهور نیز رئیس شورای عالی امنیت است و وزیران اطلاعات، امور خارجه و کشور به عنوان اعضای کابینه در شورا حضور دارند. بدین ترتیب نظر و دیدگاه‌های آنان در کمیته‌های کارشناسی تأثیر مهمی در تصمیم‌سازی دارد. موضوع مهم این است با توجه به جایگاه ژئوپلیتیکی ایران، باید نوعی موازنه در سیاست خارجی در نظر داشت تا بتوان از روابط با سایر کشورها بیش‌ترین بهره را برد و منافع ملی را تأمین کرد. بدین ترتیب اگر ایران تمام تمرکز و ظرفیت‌های خود را برای تعامل با چین و روسیه یا حتی اتحادیه اروپا و آمریکا به کار بگیرد، این موضوع با ژئوپلیتیک کشور در تعارض است. زیرا از ۷ هزار سال پیش تاکنون، جایگاه و موقعیت ایران موجب شده مطامع قدرت‌های جهانی به سوی آن جلب شود. بنابراین موازنه در ارتباطات با قدرت‌های غربی و شرقی ضروری است و سیاست تعاملی صرفا راهگشا نخواهد بود. ما در کشور سیاست تعاملی و تقابلی را تجربه کرده‌ایم، اما هیچ‌یک به نتایج مدنظر دست نیافته است. دولت چهاردهم باید سیاست موازنه مثبت در روابط را هم‌راستا با رویکرد تعاملی و تقابلی پیگیری کند. رویکرد رئیس جمهور منتخب رویکرد مثبتی است و درصدد است از طریق گفت‌وگو و دیپلماسی به رفع تحریم‌ها اقدام کند. در همین زمینه، تقویت اقتصاد داخلی و توان هسته‌ای موجب می‌شود کشورمان با دست پر در دوران مذاکره حاضر شود. با این حال، ضرورت دارد مذاکره برای پایان تحریم‌ها از موضع عزتمندی و براساس مصالح ملی باشد.

مهم‌ترین موانعی که دولت پزشکیان در این زمینه با آن مواجه است چه خواهد بود؟

اگر دولت آقای پزشکیان موفق شود گره کوری که در زمینه اف‌ای‌تی‌اف به وجود آمده را باز کرده و همچنین برجام را به سرانجام برساند، قادر خواهد بود تاثیر تعیین‌کننده‌ای بر تعاملات ایران با کشورهای اروپایی و آمریکا بگذارد. در دولت آقای رئیسی گرچه در توسعه روابط با همسایگان ایران و بعضی کشورهای آسیایی و آفریقایی موفق بود اما تعاملات با کشورهای اروپایی به پایین‌ترین سطح خود رسیده بود که فکر می‌کنم در طول تاریخ سیاست خارجی هیچ زمان تا این اندازه پایین نبوده است. نکته مهمی که در مناظرات دیدیم بسیار هم تکرار شد، این بود که مرتبا می‌گفتند آمریکا و اروپا کل جهان نیست. بله، ظاهر حرف کاملا درست است، جهان فقط آمریکا و اروپا نیست. اما وقتی ما در روابط خارجی و تجارت خارجی صحبت می‌کنیم وزن و جایگاه کشورها یکی نیست. به عنوان مثال دقت کنید سهم کشورهای توسعه یافته در غرب در تولید جهانی و صادرات و واردات دنیا چقدر است؟ ما دنبال تعامل و ایجاد رونق اقتصادی هستیم. از ۱۹۳ کشور عضو سازمان ملل غیر ایران این ۱۹۲ کشور دیگر چه سهمی در اقتصاد دنیا را دارند؟ وقتی ۲۰ کشور اول دنیا را بررسی می‌کنید جز چین که دومین قدرت اقتصادی دنیاست و ترکیه و عربستآنکه در رده‌های ۱۸ و ۱۹ هستند، باقی تقریبا در غرب یا متحد آنها هستند. بحث این نیست که ما بخواهیم آنها را بزرگ کنیم و بگوییم فقط باید با این گروه از بازیگران در ارتباط باشیم. نه این‌گونه نیست و این سیاست غلط است و حتما نیز بر اساس سیاست حسن همجواری باید با همسایگان و دیگر کشورهای بزرگ دنیا مثل چین، هند و روسیه نیز تعامل داشته باشیم و همزمان با کشورهای اروپایی و آمریکایی روابط خود را با کشورهای همسایه و هر کشوری که بتوانیم، گسترش بدهیم. با این وجود مساله این است که ما وقتی صحبت از جهان می‌کنیم وزن کشورها را فراموش نکنیم. بدانیم برای توسعه صادرات و افزایش تولید ملی نمی‌توانیم قدرتهای اقتصادی دنیای امروز را نادیده بگیریم.

> **سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری درباره سیاست خارجی اصولاً توسط شورای عالی امنیت ملی انجام می‌شود و طبق اصل ۱۷۶ قانون اساسی، مصوبات شورا در صورت تأیید رهبر معظم انقلاب قابل اجرا خواهد بود. بنابراین فردی که رئیس جمهور است در تصمیم‌سازی نقش دارد، نه تصمیم‌گیری. تصمیم نهایی در شورای عالی امنیت ملی از طریق نظر اکثریت گرفته می‌شود، البته رئیس جمهور نیز رئیس شورای عالی امنیت است و وزیران اطلاعات، امور خارجه و کشور به عنوان اعضای کابینه در شورا حضور دارند**

پذیرش اف ای تی اف و به نتیجه رساندن برجام در داخل کشور با مخالفان جدی مواجه است. در این زمینه پزشکیان باید چه رویکردی در پیش بگیرد؟

ایران اگر بتواند در درجه اول سیاست خارجی که در پیش می‌گیرد با حمایت همه جناح‌ها و گروه‌ها باشد گام مهمی را برای انجام مذاکرات موفق برداشته است. از لحاظ اتخاذ رویکرد به نظر من همان طور که رویکرد تقابلی صرف آقای احمدی نژاد و سعید جلیلی به نتیجه نرسید رویکرد صرف تعاملی آقای روحانی - ظریف هم نتیجه نداد؛ بنابراین باید به سمت مدل جدیدی برویم که در بخش مهم ان تعاملی است برای حل مشکل برجام و اف ای تی اف و بخش مهم دیگر آن اتخاذ سیاست تقابلی برای زیاده خواهی طرف مقابل که دنبال محدود سازی ابزارهای قدرت در سیاست خارجی ایران هستند. اگر دولت آقای پزشکیان موفق شود سیاست موازنه مثبت با قدرت‌های جهانی که شامل روسیه و چین و آمریکا و هند و اتحادیه اروپا می‌شود با رویکرد تعاملی - تقابلی اجرا کند اقبال بیشتری برای موفقیت دارد به شرط حمایت همه جانبه داخلی از این رویکرد. این نکته را نیز باید مورد توجه قرار داد که سیاست‌های کلی مذاکرات از سوی رهبری تعیین می‌شود. در رویکرد کلان سیاست خارجی تابع شورای عالی امنیت ملی و البته حرف آخر درباره تصمیمات این شورا نیز بنا بر قانون با رهبری است. اگرچه رئیس شورای عالی امنیت ملی، رئیس جمهور است اما طبق قانون اساسی مصوبات باید به امضای رهبری برسد تا اجرایی شود. رویکردهای کلی در ۴۴ سال گذشته به ندرت تغییر داشته است و در نتیجه بعید است در سیاست‌های کلان تغییری ایجاد شود.

با توجه به شرایط موجود پزشکیان چگونه می‌تواند وعده‌های خود در زمینه سیاست خارجی را محقق کند؟

ایران باید به سمتی حرکت کند که در آن الگویی شفاف از رشد ارائه شود. چه موافقان برجام و چه مخالفان آن، باید الگوها و راهکارهای مدنظر خود را ارائه کنند. مسعود پزشکیان چهره‌ای است که در این مسیر حرکت کرده گفتمان خود را ارائه کرده و راهکار مورد نظر خود را ارائه داده است. به نظرم ۴ راهکار مهم را برای عبور از چالش‌های موجود می‌توان در دستور کار قرار داد. نخست بالا بردن توان اقتصادی از طریق تعامل با کشورهای مختلف تا حد ممکن. دوم بالا بردن توان هسته‌ای کشور که خوشبختانه بسترهای آن فراهم شده است. سوم افزایش توان دیپلماسی عمومی کشور برای اقناع افکار عمومی داخلی و خارجی و چهارم اتخاذ دیپلماسی قوی در حوزه سیاست خارجی که از طریق آن بتوان راهبردهای کشور را به درستی اجرایی کرد. همه این ضرورت‌ها در گرو پایان دادن به تحریم‌های اقتصادی است. یکی از کارهای مهمی که می‌تواند عملیاتی شود، گفت‌وگوی مستقیم با ایالات متحده است. برخی مدام گذشته را به رخ می‌کشند و می‌گویند چون در گذشته تلاش شد و به ثمر نرسید، پس دیگر نباید به دنبال آن رفت. امروز به این صورت است که ایران دیدگاه‌هایش را به طرف عمانی می‌گوید و طرف عمانی آن را در اختیار آمریکا قرار می‌دهد و آمریکا هم نظراتش را به رابط عمانی می‌گوید. به همین دلیل لازم است گفت‌وگوها در راستای تحقق منافع ملی به صورت مستقیم ادامه یابد. رئیس جمهور جدید ایران باید مذاکرات را با طرف‌های اروپایی و امریکایی با هدف پایان دادن به تحریم‌ها آغاز کرده و تداوم ببخشد.

ذره بین

پشت پرده استخدام‌ها

خبرهایی که از وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی به گوش می‌رسد حاکی از انتصاباتی در این وزارتخانه است. محسن سرخو، معاون سابق وزارت کار و عضو سابق هیات مدیره سازمان تأمین اجتماعی، معتقد است که استخدام‌ها در وزارت کار اقدامی غیراخلاقی از سوی بازماندگان دولت سیزدهم است. وی اظهار داشت: ممکن است حتی به صورت قانونی هم یک وزیر اختیاری مبنی بر استخدام نیروها یا جابه‌جایی مدیران داشته باشد، اما طبیعی است که وقتی دولت تغییر می‌کند، نباید تغییراتی در مدیران ایجاد کند. اگر بخشنامه‌ای هم با امضا و درخواست رئیس جمهور جدید و سرپرست ریاست جمهوری ابلاغ می‌شود، قطعا این ابلاغ را باید مدنظر قرار دهند. احتمال اینکه رعایت نکردن این بخشنامه بعدا منجر به پاسخگویی شود، برای آن رؤسا و وزرا وجود دارد. ممکن است عده‌ای مجبور شوند بعدا در مراجع قانونی، پاسخگوی این انتصابات باشند. انتصابات و استخدام‌های فوری اخیر، یک کار غیرقانونی و غیراخلاقی است و با توجه به موقت بودن این مدیریت‌ها و استخدام‌ها، جمع کثیری را با مشکل مواجه می‌کنند. کسانی که خود را انقلابی می‌دانند و خودشان را تابع رئیسی می‌دانند، چنین سابقه‌ای را از ایشان سراغ دارند که چنین اقدامات غیراخلاقی انجام می‌دهند؟ سرخو بیان کرد: افرادی که با رانت برسر کار آمده‌اند باید در دولت پزشکیان برکنار شوند؛ او می‌گوید: «آقای پزشکیان آرایی که کسب کرد، مربوط به کسانی‌ست که به صداقت و تخصص ایشان اعتماد کردند. در گذشته ایشان یک نقطه خاکستری هم وجود نداشته است. کسانی‌که اینگونه دستپاچه هستند و حرکت‌های غیراخلاقی را علیه ایشان انجام می‌دهند، دنبال تخریب دولت از همین آغاز هستند. اگر آن افراد در گذشته‌شان نقاط سیاه وجود نداشت، اصلاً نگران نبودند. وقتی مسئولیتی از دوش کسی برداشته می‌شود باید احساس راحتی کند، نه اینکه به خاطر شیرینی مقام یک شهر سوخته را تحویل دهد. مردم از آقای پزشکیان انتظار دارند که افراد رانتی را از مدیریت‌ها بردارند چراکه این‌ها نه کارایی لازم را دارند، نه تعهد لازم را نسبت به خدمت به مردم دارند. با توجه به اینکه پزشکیان هم بارها تأکید کرده که خود را متعهد به وعده‌ها می‌داند، لذا می‌توان پیش‌بینی کرد که افراد رانتی، بیش از این در تصدی کارها قرار نخواهند گرفت.

عضو سابق شورای شهر تهران درباره اقدامات وزارتخانه طی روزهای اخیر می‌گوید: «هرگونه عملکرد ناشایستی خسارات جبران ناپذیری به این صندوق‌ها و عملکرد وزارت کار و خسارت وارد کردن به افراد تحت پوشش این وزارتخانه وارد خواهد کرد. اگر سازمان فنی حرفه‌ای کشور عملکرد درستی نداشته باشد، امیدی به ایجاد اشتغال نخواهیم داشت. عملکرد قوی در خصوص مستمری بگیران، مسلتزم این است که بانک‌ها و مجموعه‌های زیرمجموعه آن‌ها عمل کنند و وزیر هم به عنوان حافظ بیت‌المال عمل کند. وزرا نباید حافظ منافع جناح خودشان باشند. این اموال و امکانات متعلق به مردم است.

یادداشت

دانشگاهیان توسعه کشور

علی حسین رضایان
رئیس دانشکده مهندسی علوم زیستی

امیدآفرینی و آرمانگرایی کارویژه مهمی است که جامعه دانشگاهی متعهد به پیگیری دائمی آن است. به عنوان یک دانشگاهی کنشگر، دغدغه‌مند و علاقه مند به پیشرفت و توسعه کشور نسبت به وضع موجود نمی‌توان بی‌تفاوت بود و برای اصلاح آن و رسیدن به وضع مطلوب ضرورت دارد مستمر تلاش کنیم. رسالت دانشگاهیان بسیار مهم و تاثیرگذار است البته ضرورت دارد که همگی نسبت به این رسالت مهم باور داشته باشیم. مسئولیت اجتماعی دانشگاهیان این است که پا به پای آموزش مباحث تخصصی، باید به تربیت و پرورش بینش و توسعه سواد اجتماعی و بصیرت سیاسی دانشجویآنکه مدیران آینده این مملکت خواهند بود اهتمام ورزیم و به آنها درس انسانیت، آزادگی، عشق به مردم، عشق به میهن، فهم درست پدیده‌ها، مطالبه‌گری، خویشتن‌داری، مسئولیت‌پذیری و پاسخگو بودن را یاد دهیم و به آنها چگونه اندیشیدن را بیاموزیم و نه اندیشه‌های مختلف را. به عنوان معلمی خدمتگزار علاقه مند هستم به این پرسش پاسخ دهم که یک معلم دانشگاه چگونه می‌تواند نقش فعالانه در پیشرفت و توسعه کشور خود داشته باشد؟ نخست، باید پذیرفت که پیشرفت و توسعه کشور در گام نخست امری درونزاست در عین حال باید از ظرفیت‌های بین‌المللی بهره‌مند شد. دوم، هر اقدامی اصلاحی چه از بالا به پایین و چه از پایین به بالا از طرف نخبگان علمی بدون بسترسازی و آماده کردن شرایط و افکار عمومی برای یک تغییر و تحول اساسی به احتمال زیاد بدون نتیجه خواهد ماند. سوم، شرط آماده‌سازی جامعه، افزایش آگاهی عمومی و با سواد شدن عموم مردم است که این اولین قدم برای مردم سالاری یا همان نهادینه کردن فرایندهای مردم سالاری و به دنبال آن پیشرفت و توسعه تدریجی در کشور است. به نظر می‌رسد هر انسان متفکر، اندیشمند و فرهیخته دانشگاهی جهت کمک به پیشرفت و توسعه کشور در کنار وظایف آموزشی و پژوهشی خود، می‌تواند: ترجیح منافع و مصالح کشور و اکثریت جامعه بر منافع و موقعیت فردی و اطرافیان خود. حمایت از سیاست‌های درست، نصحیت کارگزاران حکومت و انتقاد از سیاست‌های هزینه‌زا و غیرعلمی آنها به صورت صریح، شفاف، سازنده، منصفانه و به همراه ارائه راهکارهای علمی قابل انجام. حضور تمام وقت در محیط کار و کار شبانه‌روزی، امیدآفرینی و انگیزه بخشی به جوانان. آموزش شهروندان و جلب اعتماد آن‌ها و اقناع افکار عمومی در موارد مورد نیاز به عنوان مرجع علمی و بی‌طرف. نهادسازی و حضور در نهادهای مدنی و تشویق عموم مردم به حضور در نهادهای خصوصی غیردولتی برای دستیابی به یک جامعه مدنی قدرتمند. گفتمان‌سازی بین حاکمیت و جامعه و ترویج باور حل چالش‌ها جهت دستیابی به خواسته‌ها با گفت‌وگو و مذاکره. صبوری و خویشتن‌داری در برابر سختی‌ها و ناملایمت‌ها، باورپذیری تغییرات و اصلاحات تدریجی با ایستادگی و پافشاری به خواسته‌های عقلانی در دستیابی به اصلاح امورات جهت پیشرفت و توسعه همه جانبه و متوازن کشور. تلاش برای رفع موانع فرهنگ علمی و نهادینه شدن فرهنگ دانش بنیانی در تمامی موضوعات حکمرانی اعم از دانش، فناوری، آموزش، مدیریت، اقتصاد و سیاست. دانشگاهیان برای اینکه همچنان مرجع باشند و به عنوان الگوی موفق و خیرخواه همه در نظر گرفته شوند باید هر تغییری را از خود شروع کنند و موارد فوق را در رفتار و گفتار خود نهادینه کنند تا اعتماد مردم را جلب کنند. اعتماد اولین قدم برای همراهی و همکاری است و بدون اعتماد هر حرکتی با سوءظن همراه خواهد بود. عدم درک متقابل بین جامعه و سیاستگذار و اعمال سیاست‌های غیرکارشناسانه یک طرفه پیامدهای جبران‌ناپذیری به همراه خواهد داشت. دانشگاهیان باید در این شرایط حساس نقش تاریخی خود را به نحو احسن انجام دهند و اعتماد هر دو طرف را جلب کنند و از ناهمواری مسیر نهراسند و برای انجام یک کار بزرگ و تاریخی به صورت فعالانه ایفای نقش کنند. در پایان لازم می‌دانم به این نکته مهم تاکید کنم: به جای اینکه نیرو و انرژی خود را صرف تخریب و حذف همدیگر کنیم به ساختن و آباد کردن کشورمان تمرکز و همکاری کنیم، به جای اینکه از پای همدیگر بکشیم دست یکدیگر را برای همکاری و اتحاد بگیریم و به جلو حرکت کنیم و به جای اینکه دست روی دست بگذاریم و منتظر منجی برای برون رفت از چالش‌های اساسی کشور بمانیم باید تک تک ما منجی جامعه و کشورمان باشیم.